

Вергелюк Юлія Юріївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансових ринків
Університет державної фіскальної служби України, Україна

Філіпішина Крістіна Ігорівна

ORCID.ID 0000-0001-9552-1367

Researcher ID: T-2122-2018

студент IV курсу

Університет державної фіскальної служби України, Україна

ФОНДОВОЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку світових економік одну з найважливіших ролей відіграє фондовий ринок, який відбиває рівень розвитку економіки країни загалом. Фондовий ринок України почав формуватися тільки після отримання незалежності, тому він ще є досить молодим і має багато слабких місць та проблем. У порівнянні зі світовими фондовими ринками, він є слаборозвиненим, але здійснення необхідного комплексу заходів може не лише забезпечити його становлення, але й суттєво вплинути на темпи його розвитку. Ураховуючи наведені аргументи, дослідження сучасних тенденцій і виявлення проблем функціонування фондового ринку України є доволі своєчасним й актуальним.

Дослідженнями світових та національних фондових ринків займалося велика кількість іноземних, так і вітчизняних науковців серед яких: Альфорд М., Кресон Дж., Сепергдуст Х., Залюбовську С.С., Кравець А.В., Колупаєва Ю.Б., Мозговий О.М., Яковенко М.А. а ін..

У сучасних умовах фондовий ринок України все ще можна вважати таким, який розвивається. Не зважаючи на певні зрушення у розвитку національного фондового ринку як у операціях, так і у регулятивній діяльності, український ринок все ще має багато проблем та недоліків.

Фондовий ринок в тій чи іншій країні може характеризуватися, в першу

чергу, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах та ін.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-липні 2020 року, становив 65,95 млрд грн, що більше на 43,47 млрд грн порівняно з відповідним періодом 2019 року (22,47 млрд грн) [1].

Протягом січня-липня 2020 року Національною комісією зареєстровано 37 випусків акцій на суму 9,99 млрд грн (таблиця 1). Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 5 млрд грн. [1].

Таблиця 1

**Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Національною комісією
протягом січня-липня 2020 року**

Період	Кількість випусків, шт	Обсяг випуску акцій, млн грн
Січень	8	145,91
Лютий	1	59,00
Березень	4	618,22
Квітень	3	132,88
Травень	6	2 249,15
Червень	4	58,24
Липень	11	6 724,66
Усього	37	9 988,06

Джерело: складено автором, за даними [3].

Серед значних за обсягом випусків акцій, які суттєво вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у липні 2020 року, зареєстровано: випуски АТ "СБЕРБАНК" на суму 4,3 млрд грн. [2].

Комісією протягом січня-липня 2020 року зареєстровано 53 випусків облігацій підприємств на суму 28,35 млрд грн (таблиця 2). Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 22 млрд грн. [2].

Розглядаючи реєстрацію випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, відзначимо, що протягом січня-липня 2020 року обсяг випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів, зареєстрованих

Національною комісією, становив 2,2 млрд грн, що більше на 61 млн грн порівняно з даними за аналогічний період 2019 року.

Таблиця 2

**Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих
Національною комісією протягом січня-липня 2020 року**

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зареєстрованих випусків	
Січень	4774,64	200,00	0,00	4974,64	24
Лютий	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Березень	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Квітень	5992,00	0,00	0,00	5992,00	2
Травень	3398,16	0,00	0,00	3398,16	14
Червень	13642,00	0,00	0,00	13642,00	6
Липень	341,62	0,00	0,00	341,62	7
Усього	28148,42	200,00	0,00	28348,42	53

Джерело: [3].

Протягом січня-липня 2020 року обсяг випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів, зареєстрованих Комісією, становив 24,21 млрд грн, що більше на 15,19 млрд грн порівняно з даними за аналогічний період 2019 року.

Кількість внесених в ЄДРІСІ корпоративних інвестиційних фондів та пайових інвестиційних фондів з початку року за станом на 31.07.2020 становить 197 інститутів спільного інвестування, серед них: 174 корпоративних інвестиційних фондів; 23 пайових інвестиційних фондів, з них вилучено з ЄДРІСІ - 1 пайовий та - 0 корпоративних інвестиційних фондів.

Фондовий ринок характеризується, насамперед, обсягом біржової торгівлі цінними паперами.

За результатами торгів на організованому ринку протягом січня-липня 2020 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 182,98 млрд грн.

Протягом січня-липня 2020 року порівняно з даними аналогічного періоду 2019 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі зменшився на 1,25% (січень-липень 2019 року – 185,3 млрд грн).

Незважаючи на різницю у стані українського біржового ринку у

порівнянні із іншими біржами світу, все ж таки існують позитивні тенденції його подальшого розвитку та ряд проблем, без вирішення яких неможливе успішне виконання фондовим ринком покладених на нього функцій: залучення інвестицій та розподілу капіталу.

Згідно дослідження сучасних тенденцій функціонування фондового ринку України можемо виділити чотири найактуальніші проблеми його розвитку:

- законодавча неврегульованість корпоративного управління. Повсякчас виявляються численні порушення прав акціонерів щодо розподілу додатково випущених акцій, щодо прав акціонерів в управлінні акціонерним товариством тощо;

- проблема організації фондового ринку. Вона полягає у тривалості існування головного регулятора ринку цінних паперів - НКЦПФР. Комісія була створена тільки у 1995 році, а Українська біржа вже існувала з 1991 року. Це спричинило ситуацію існування ринку без регулятора протягом 4 років, що призвело до багатьох негативних наслідків, які все ще впливають на розвиток фондового ринку країни;

- недосконалість депозитарно-клірингової інфраструктури. Українська депозитарна система на сьогодні не відповідає вимогам інвесторів та акціонерних товариств і практично не відповідає аналогічним системам розвинених країн;

- несвоєчасність, необґрунтованість та часто недостовірність інформації про діяльність учасників фондового ринку України. Інформація та інформаційні технології мають суттєвий вплив на сучасне життя, і в тому числі сильно вдосконалюють процес комунікації, бізнес, управління на освіту. А враховуючи біржову діяльність, то сучасні інформаційні технології також впливають на продуктивність світового фондового ринку.

Отже, оскільки фондовий ринок в Україні знаходиться все ще на етапі становлення, і ще не існує сформованої інституційної поведінки учасників ринку, необхідно посилити нормативно-правове регулювання державою його діяльності. Основним регулюючим органом фондового ринку країни є комісія з

цінних паперів та фондового ринку. Розширення її повноважень, а також реалізація всіх її функцій відповідно до міжнародних стандартів дозволить сформувати основу для подальшого розвитку ринку цінних паперів України.

На сучасному етапі розвитку однією з найгостріших є проблема інформаційного забезпечення учасників фондового ринку, оскільки її вирішення може значно поживавити фондовий ринок України за рахунок збільшення інвестицій простого населення, а також іноземних інвесторів, для яких систематична, своєчасна та достовірна інформація є основою прийняття інвестиційних рішень.

Також варто відмітити, що за підсумками наради з обговорення питання створення інфраструктури для розбудови фондового ринку в Україні, яка відбулася 22 жовтня 2020 року, під головуванням прем'єр-міністра України Дениса Шмигала, готується підписання меморандуму з міжнародними партнерами і стейкхолдерами щодо імплементації з розбудови необхідної фінансової інфраструктури для розвитку фондового ринку в Україні. Підписання зазначеного меморандуму з боку держави, надасть глибоку підтримку та розвиток фондового ринку України.

Список літератури:

1. Головні новини // Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. 2020. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>. (дата звернення: 01.11.2020)
2. Офіційний сайт ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» URL: <http://fbp.com.ua/>. (дата звернення: 01.11.2020)
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 01.11.2020)
4. Лі С., Альфорд М., Крессон Д., Гарднер Л. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на капіталізацію біржового ринку: аналіз панельних даних. *Бізнес та економічні дослідження*. 2018. №2. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/0b99/9f4027f32cf556fa749784bc06808b9457eb.pdf>. (дата звернення: 01.11.2020)